KERÎMÎ'NİN İRŞÂD'INDAKİ DİL VE ÜSLUP ÖZELLİKLERİ

THE LANGUAGE AND STYLE IN IRŞÂD OF KERÎMÎ ÇELEBİ

DOÇ. DR. EYUP SERTAÇ AYAZ

MURAT ÖZANGİR

DOI: 10.53478/TUBA.978-625-8352-50-4.CH27

KERÎMÎ'NİN İRŞÂD'INDAKİ DİL VE ÜSLUP ÖZELLİKLERİ*

DOÇ. DR. EYUP SERTAÇ AYAZ
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ

MURAT ÖZANGİR
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ

Özet

İrşâd, XV. asırda, İstanbul'un fethinden sonra Kerîmî tarafından kaleme alınmış, edebiyatımızdaki ilk Türkçe manevi mevlid örneğidir. Hz. Muhammed'in manevi doğumu mertebelere dayandırılarak hazarât-ı hamsa (beş ilahi hazret) göre, tasavvufi bir bakış açısıyla anlatılmıştır. Konuyu ele alış biçimi bakımından diğer mevlid metinlerinden ayrılan İrşâd, üslup olarak da halk için sade bir dille yazılan mevlidlerden farklıdır. Yazıldığı dönemin dil özelliklerini yansıtan İrşâd, kelime kadrosu bakımından üç dilli bir görünüm arz etmektedir. Bu çalışmada, daha önce beş nüshası tespit edilen İrşâd adlı eserin tespit edilen iki yeni nüshası tanıtılarak bazı dil ve üslup özelliklerine değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Kerîmî, İrşād, Mevlid, Dil, Üslub

* Bu çalışma Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Doç. Dr. Eyup Sertaç AYAZ danışmanlığında Murat Özangir tarafından yapılan "Kerîmî Çelebi: İrşād (Giriş-İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)" adlı yüksek lisans tezinin malzemesinden üretilmiştir.

DOI: 10.53478/TUBA.978-625-8352-50-4.CH27

THE LANGUAGE AND STYLE IN IRŞÂD OF KERÎMÎ ÇELEBİ

ASSOC. PROF. EYUP SERTAÇ AYAZ
KAFKAS UNIVERSITY

MURAT ÖZANGIR
KAFKAS UNIVERSITY

Abstract

İrşâd that written by Kerîmî in the 15th century after the conquest of Istanbul, is the first Turkish spiritual mevlid example in Turkish literature. The spiritual birth of Prophet Muhammad is explained from a sufistic point of view, based on degrees, according to hazarât-ı hamsa (five divine hadiths). Irshad, which differs from other mevlid texts in terms of the way it handles the subject, differs too in style from the mevlids written in a plain language for the public. İrşâd that reflecting the language characteristics of the period in which it was written, has a trilingual appearance in terms of its vocabulary. In this study, İrşâd that which five copies have been identified before, were introduced and some language and stylistic features were mentioned in two new copies.

Keywords

Kerîmî, İrşâd, Mevlid, Language, Style

GİRİŞ

Tasavvuf muhitlerinde *velî* olarak nitelendirilen din büyüklerinin doğumlarını da içine alacak biçimde geniş bir anlama sahip olan ve Arapça "*v-l-d*" kökünden türeyen *mevlid* kelimesi, "*doğma, doğum, doğum yeri, insanın doğduğu yer*" gibi anlamları ihtiva etmektedir. Edebî mahiyette ise Hz. Muhammed'in doğumunu, doğduğu zamanı, doğduğu yeri, mucizelerini, ona duyulan sevgiyi, peygamberliğe adım atışını, miraca yükselişini ve vefatını anlatan eserler için kullanılmakta olan bir kelimedir.[1]

Çoğunlukla manzum olarak kaleme alınan mevlidler, ilk olarak X. yüzyılda Arap edebiyatında ortaya çıkmıştır. Bu türün ilk örneği Ebu'l-Ferec el-Cevzî'nin *Mevlidü'n-Nebî* adlı eseridir. Öte yandan Ebu'l-Kâsım es-Sebtî, Zemlakânî ve İbn Dihye'nin eserleri de ilk kaleme alınan mevlidler arasında gösterilebilir.[2]

Peygamber sevgisi etrafında birleşen bir toplumun duygularının edebî bir ifadesi olan mevlid türündeki eserlerin Türk edebiyatında önemli bir yeri vardır.

1 Semra Alyılmaz, "Mevlid ve Türk Edebiyatında Mevlid Türü", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 13 (1999), s.196.

2 Arap edebiyatında ortaya çıkan mevlid türündeki eserler ile ilgili detaylı bilgi için bk. Selami Bakırcı, *Mevlid Doğuşu ve Gelişmesi*, Erzurum: Akademik Araştırmalar Yay., 2002; M. Edip Çağmar, *Edebi Açıdan Arapça Mevlidler*, Ankara: İlahiyat Yay., 2004.

Kaleme alınan dinî türler içerisinde mevlidlerin sayıca ve içerikçe daha zengin bir görünüm arz etmesi bu türe verilen önemin en açık göstergesidir. Özellikle XV. yüzyıl şairlerinden Süleyman Çelebi'nin *Vesîletü'n-Necât* adlı mevlidi, halk tarafından çok beğenilmiş, bu türün Türk edebiyatında gelişim göstermesini sağlamış ve daha sonra bu konuda yazılacak olan eserlere de öncülük etmiştir. XV. yüzyılda Kerîmî, Ârif, Ebu'l-Hayr, Hamdullah Hamdî, Ahmed, Yahya b. Bahşî[3]; XVI. yüzyılda Zâtî, Behiştî, Muhibbî, Abdî; XVII. yüzyılda Murâdî, Kuloğlu Mustafa; XVIII. yüzyılda Ahmed Mürşidî, Necîb, Nahîfî; XIX. yüzyılda Kâmî, Nihânî; son dönemde ise Mehmed Şemseddin, Tahir Nadi, Kamil Sarıateş vd. isimlerini zikredebileceğimiz mevlid şairlerinden bazılarıdır.[4]

Dönemin söz varlığını, dil özelliklerini ve edebî anlayışını yansıtan Kerîmî'nin *İrşâd* adlı eseri mevlid türünün önemli örnekleri arasında sayılmaktadır. İstanbul'un fethinden sonra yazılmış ilk Türkçe manevi mevlid olma hüviyetini taşıyan eser, gerek Türk edebiyatında mevlid çığırını açan *Vesîletü'n-Necât* gerekse de diğer mevlidlere nazaran farklı bir niteliğe sahiptir. Metinde Hz. Muhammed'in doğumu ilahi mertebelere dayandırılmış ve hazarât-ı hamsa (beş ilahi hazret)[5] göre izah edilmiştir. Diğer mevlidlerde olduğu gibi Hz. Muhammed'in miraca yükselişine, mucizelerine, vefatına vs. yer verilmemiştir. Hz. Peygamber'in manevi doğumuna eğilen yazar, maddi unsurlarını anlatmayı yeğlememiştir. Bu yönüyle ilk manevi mevlid olduğu düşünülmekte ve nitekim şair de bu durumu aşağıdaki beyitte dile getirmektedir:

3 bk. Şükrü Baştürk, "Gönenli Yahya b. Bahşî'nin Mevlid'i ve Söz Varlığı Üzerine", *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7/3 (2018), s. 1500-1537.

4 Türk edebiyatındaki mevlid şairleri hakkında daha detaylı bilgi için bk. Necla Pekolcay, vd., *İslami Türk Edebiyatı (Giriş)*, İstanbul: Dergah Yay., 1981, s.206-207; Hasibe Mazıoğlu, "Türk Edebiyatında Mevlid Yazan Şairler", *AÜ DTCF Türkoloji Dergisi*, 1 (1974), s.31-62; Necla Pekolcay, *Türkçe Mevlid Metinleri*, Türkiyat Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 1950.

5 "Hazarât-ı hams" ile ilgili detaylı bilgi için bk. İsa Çelik, "Tasavvufi Gelenekte Hazarât-ı Hams veya Tenezzülât-ı Seb'a Anlayışı", Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi, 10 (2003), s.159-184.

Lisān-ı muḫtelifde çoḳdur ebyāt
Bu mevlid gibi kimse itmedi iṣbāt (550)
'Çeşitli dillerde (mevlid konusunda) beyitler çoktur
Kimse bu mevlid gibi ispat etmedi (gerçekleri ortaya koymadı).'

Necla Pekolcay, *Türkçe Mevlid Metinleri* adlı doktora tezinde *İrşâd*'ı iki adet nüshasının olduğundan söz eder. Hasibe Mazıoğlu ise eseri üçüncü bir nüsha üzerinden inceler.[6] Pekolcay, daha sonra Süleyman Çelebi'nin *Mevlid*'i üzerine yapmış olduğu çalışmada *İrşâd*'ın dört adet nüshası olduğundan söz eder ve müellifinin adını da çalışmasında dile getirir.[7] Üzeyir Aslan ise 2009 yılında yapmış olduğu çalışmada eserin beş adet nüshası olduğunu ifade eder.[8] Yapmış olduğumuz araştırmalar neticesinde daha önce beş nüshası tespit edilen eserin iki yeni nüshasını tespit edilerek toplamda yedi adet nüshası olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

TÜBA
Türkiye Bilimler Akademisi
Turkish Academy of Sciences

1. İRŞÂD

1.1. ESERİN MÜELLİFİ

Kerîmî'nin hayatı hakkındaki bilgiler oldukça sınırlıdır. Bursalı olduğu bilinen müellifin nazik, zarif ve anlayışlı bir yaratılışa sahip olduğu ifade edilmektedir. *Heşt Bihişt*'te Kerîmî'nin müderris olduğu söylenmekte ve kendisiyle ilgili ifadelerden hareketle eserini kaleme aldığında olgun yaşlarda olduğu kanısına varılmaktadır.[9] Latîfî'nin Tezkiretü'ş-Şuarâ'sında şu kayıt mevcuttur:

N. 150b KERÎMÎ

6 Mazıoğlu, "Türk Edebiyatı", s.32-35.

7 Süleyman Çelebi, *Mevlid*, haz., Necla Pekolcay, İstanbul: Dergah Yay., 1980, s.47.

8 Üzeyir Aslan, "Fetihten Sonra Yazılmış Türkçe İlk Mevlid-i Manevî: Kerîmî'nin İrşâd'ı", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 2 (2009), s.21.

9 Sehî Beg, *Heşt Bihişt* haz., Halûk İpekten vd., Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2017, s.116.

> Burûsevîdür. ‘Ulemâ fırḳasından ve ṣulehâ zümresindendür. Nâzük-ṭab‘ u ẓarîf sebük-rûḥ u laṭîf ve şîrîn-kelâm (1) u ṣâḥib-veḳâr ve ḫoş-iltiyâm kimesne idi. Bu devrüñ evâyilinde fevt oldı. Ekâbir naḳş-ı âdem iken (2) ekâbir ḳısmına istiġnâ ve teraffî ve fuḳarâya tenezzül ü telâṭṭufi var idi. Dervîş-reviş ve (3) ṣâḥib-meskenet ve fânî-ṣûret ve ‘âlî-himmet idi. Eş‘âr-ı fenâ-şi‘ârı daḫî derdmendâne (4) ṣûretde ekâbir iken sîretde faḳîrâne idi. Bu maṭla‘ anuñ eş‘ârındandur. (5)[10]
>
> *“Bursalıdır. Âlimler grubundan ve sâlihler camiasındandır. Nazik tabiatlı ve zarafetli, canlı ve nazik, tatlı sözlü, sabırlı ve gönül okşayan biriydi. Bu yüzyılın başında vefat etti. Devletin ileri gelenlerine karşı tokgözlü; yoksullara karşı alçak gönüllü ve nezaketliydi. Gösterişsiz, tevâzu sahibi, Allah sevgisinden başka sevgilerden kurtulmuş ve yardımseverdi. Fâniliği tarz edinmiş derdmendâne şiirleri görünüşünün büyükçe olmasına rağmen esasen fakirane [fakr hâline (varlıktan sıyrılıp Allah’ta fanî olmak) uygun] idi. Bu matla onun şiirlerindendir.”*

Latîfî’nin 1546’da tamamlanan Tezkiresi’ndeki “*Bu yüzyılın başında vefat etti.*” kaydından Kerîmî’nin XVI. yüzyıl başlarında hayatını kaybettiğini anlıyoruz. Bu bilgilerden hareketle Kerîmî’nin XV. yüzyılda yaşamış mutasavvıf bir şair olduğu çıkarımı yapılabilir. Kerîmî’nin bilinen tek eseri *İrşâd* adlı mevlidîdir. Eserdeki dil, üslup özellikleri ve sanat gücü dikkate alındığında; tıpkı *Vesîletü’n-Necât*’ın Süleyman Çelebi’nin tek eseri olduğuna inanmanın zor olduğu gibi İrşâd’ın da Kerîmî’nin tek eseri olduğuna inanmak güçtür. Şairin, Mecma’u’n-Nezâ’ir’de[11] 1, Mecmûatü’n-Nezâir’de[12] 3 ve Pervâne Bey Mecmûası’nda[13] 5 şiiri bulunmaktadır.

[10] Latîfî, *Tezkiretü’ş-Şu’arâ ve Tabsıratü’n-Nuzamâ*, haz., Rıdvan Canım, Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2018, s. 442.

[11] Edirneli Nazmî, *Mecma’u’n-Nezâ’ir,* haz., M. Fatih Köksal, Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2017, Erişim: 24 Ocak 2022, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56057,mecma-un-nezair-edirneli-nazmi-pdf.pdf?0.

[12] Ömer b. Mezîd, *Mecmûatü’n-Nezâir,* haz., Mustafa Canpolat, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1982.

[13] Pervâne b. Abdullah, *Pervâne Bey Mecmuası,* haz., Kamil Ali Gıynaş, Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2017, Erişim: 24 Ocak 2022, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55832,-pervane-bey-mecmuasi-pdf.pdf?0.

1.2. ESERİN ADI VE YAZILIŞ TARİHİ

Yazma eserlerde metnin tamamlandığına işaret eden "*temme*" yahut "*temmet*" şeklinde düşülen ve eserin tamamlandığını göstermesi açısından önem arz eden kaydın da yer aldığı[14] *İrşâd*'da eserin adı aşağıdaki beyitte belirtilmektedir:

Hidāyet bulmaġa aṣḥāb u evlād
Ḳonuldı bu kitābuñ adı ***İrşād*** *(84)*

'Müslümanlar ve çocukların doğru yolu bulması için bu kitabın adı İrşād konuldu.'

Yazılış tarihi de aşağıdaki beyitte yer almaktadır:

Çü didüm mevlid-i naẓm-ı Muḥammed
Dile ṭārîḫ geldi "ḫayr-ı Aḥmed"[15] *(537)*

1.3. BAZI ŞEKİL VE MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

Hz. Muhammed'in manevi doğumunu anlatan *İrşâd*, Süleyman Çelebi'nin *Vesîletü'n-Necât* adlı mevlidinden sonra elimizde bulunan en eski mevliddir. Eser hem konusu hem de vezni açısından Süleyman Çelebi'nin tesirinden uzak kalmıştır. Eseriyle kendisinden önceki şairlerde örneği görülmemiş özgün bir mevlid ortaya koymuştur. Eserde peygamberin doğumunun cismânî yönleri üzerinde durulmamış, tasavvuf penceresinden İbnü'l-Arabî'nin varlığa bakış perspektifini anımsatan bir bakış açısıyla peygamberin manevî mevlidi anlatılmıştır.[16] Eser bu yönüyle Türk edebiyatında bir ilk olma özelliği taşımaktadır. Bunun bilincinde olan Kerîmî de bu durumu *İrşâd*'da şöyle belirtmiştir:

[14] M. Fatih Köksal, "Metin Tamiri (Usul ve Esaslar, Uygulamalar ve Bazı Teklifler)", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 1 (2008), s.176.

[15] "Ḫayr-ı Aḥmed" terkibinde ebced hesabı ile tarih düşürülmüştür: ḫ=600 + y=10 + r=200 + A=1 + ḥ=8 + m=40 + d=4 (Hicri: 863 / Miladi: 1458).

[16] Ahmet Ögke, "Varlık Meselesi", *Tasavvuf El Kitabı*, Editör: Kadir Özköse, Ankara: Grafiker Yayınları, 2018, s.468.

Lisān-ı muḫtelifde çoḳdur ebyāt
Bu mevlid gibi kimse itmedi iṯbāt (550)

'Farklı dillerde beyitler çoktur, ama hiçbiri bu mevlid gibi gerçeği delilleriyle ortaya koyamadı.'

Arap ve Fars edebiyatlarında daha önceden mevlid örnekleri ortaya konmuştur. Bu beyitten anlaşıldığı üzere Kerîmî Arapça ve Farsça bilmektedir (bu durum aynı zamanda yazdığı Arapça ve Farsça beyitlerden de anlaşılmaktadır) ve bu dillerde yazılmış mevlid metinlerini okumuş ve onlara benzemeyen özgün bir metin ortaya koymuştur.

İrşâd, mesnevi nazım biçimiyle ve mesnevilerde sıkça kullanılan kısa vezinlerden biri olan *Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün* kalıbıyla yazılmıştır.[17] Metin, vezin uygulamasında genel anlamda başarılıdır. Bazı yerlerde vezin gereği birtakım aruz işlemleri yapmak gereklidir.

Medle okunması gereken yerlere metnin tamamında uyulmuştur. Örneğin aşağıda yer alan beyitlerde "*meʾlūh*", "*ḫūb*", "*maḥbūbdur*", "*maṭlūbdur*", "*ḥarfdür*" kelimeleri vezinden dolayı bir buçuk hece olarak değerlendirilmiştir:

İlāhîyyet bu esmā-y-ıla olmış
Anuñ çün ʿāleme ***meʾlūh*** *ṭolmış (21)*
Eḥad sırrından Aḥmed sırrın anla
Bu taḥḳîḳ ince sözdür ***ḫūb*** *diñle (161)*
Ezel ***maḥbūbdur*** *bu sırr-ı muġlaḳ*
Ebed ***maṭlūbdur*** *bu raḥmet-i Ḥaḳ (162)*
Ḥaḳuñ ʿilminde esmānuñ bürūzı
Bu eşyā ***ḥarfdür*** *añla rumūzı (310)*

Bunun yanı sıra vezin güçlüğünü aşmak için bazı sözcüklerin hece değerleri farklı olan biçimlerine müracaat edildiği görülür[18]:

[17] Halûk İpekten, *Eski Türk Edebiyatı: Nazım Şekilleri ve Aruz*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 1994, s.61.

[18] Eyup Sertaç Ayaz, *Hazâ Hüccetü'l-Bürhân (Giriş-İnceleme-Metin-Dizin)*, Erzurum: Fenomen Yayıncılık, 2020, s.7.

eger (14) ~ ger (129)
o (147) ~ ol (168)
çü (131) ~ çün (241) ~ çünki (209)
ki (131) ~ kim (146)

Birbirine benzeyen seslerin sayılarına göre; yarım, tam, zengin, tunç ve cinas olmak üzere beş çeşit kafiye türü vardır.[19] Metnimizde kafiye çeşitlerinin tümünün örneklerine rastlamak mümkündür. Redifler ise yardımcı fillerle ve eklerle sağlanmıştır:

*Gel imdi girelüm biz aṣl-ı sö**ze***
*Muvāfiḳ eyleyelüm yüzi yü**ze** (144)*
*Şu vaḳtin kim yoḳ-ıdı cümle ʿāl**em***
*ʿAdem ketminde pinhān-ıdı ād**em** (146)*
*Olıcaḳ ʿilm-i ʿaynî ẕāta mir'**āt***
*Mübeyyen oldı sırrı vaḥdet-i ẕ**āt** (150)*

Yukarıda görüldüğü üzere yarım, tam ve zengin kafiye örneklerine ve redife yer verilmiştir. Eserde tunç kafiye örneğine de rastlanmaktadır:

*Ṣalāt-ıla selām ol mîm ü **lām**a*
*Ki andandur beyān ḥarf u ke**lām**a (365)*
Cinaslı kafiye örneği de mevcuttur:
*Ġaraż bu kim bu naẓmı **işid**enler*
*Cihānda her biri bir **iş id**enler (66)*

Kafiye meydana getirecek sözcüklerdeki ek ya da edatlar zaman zaman biçimsel benzerliği sağlamak adına bilinen imlasından farklı şekilde yazılır. Örneğin "*Mustafa*" sözcüğü kafiye oluşturmak için elifle yazılmıştır:

Ümîdim var-durur lutf-ı Ḫudādan
*Ki ayırmaya ḥubb-ı **Muṣṭafā**dan (533)*

[19] bk. Cem Dilçin, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1997.

Hz. Peygamber'in ruhani doğumunun anlatıldığı eserde aşağıdaki bölümler yer almaktadır:

> *Beyān-ı Mevlid-i Resūl ʿAleyhi'ṣ-Ṣalavātu Ve't-Taḥiyyātu Bi-Ḥaseb-i Merātib-i İlahî ve Kināyî Der-Ḥażarāt-ı Ḫams, Der-Naʿt-ı Nebî ʿAleyhi's-selām, Der-Naʿt-ı Āl ü Aṣḥāb, Der-Maʿziret ve Şurūʿ Be-kelām, Der-Beyān-ı Maʿnā-yı Mevlid ki İbāretest Ez-Taʿayyün-i Ḫāṣ, Der-Beyān-ı Ḥaḳāyıḳ-ı Külliye ki Muṣṭalaḥāst Be-Ḥażarāt-ı Ḫams, Nazm-ı Fārisi, Dāʾire-i Ḥażret-i İnsān-ı Kāmil, Beyān-ı Mevlid-i Ẕātî Der-Ḥażret-i Ġayb, Beyān-ı Mevlid-i Esma-yı Der-Ḥażret-i Ġayb, Beyān-ı Mevlid-i Ruḥî der-Ḥażret-i Ervāḥ, Beyān-ı Mevlid-i Cismānî der-Ḥażret-i Şehādet, Beyān-ı Mevlid-i Miṣalî der-Ḥażret-i Ḫayāl-i Muṭlaḳ, Vech-i Teʾhîr-i Mevlid-i Miṣāl-i Muṭlaḳ ez-Mevlid-i Ḥażret-i Şehādet, Beyān-ı Mevlid der-Cemîʿ-i Ḥażarāt Ḫams Bi-Ḥasebi'l-Ḳurʾāni'l-Ḳadîm, Beyān-ı Mevlid-i ʿAmelî der-Ḥażret-i Şehādet, Beyān-ı Mevlid-i Ẕamānî der-Ḥażret-i Şehādet, Beyān-ı Mevlid-i Neslî Bi-Ḥasebi'l-İcmāl der-Şehādet, Beyān-ı Mevlid-i ʿUrūcî der-Maḳāmāt u Merātib, Şürūʿ-ı der-Beyān-ı Sülūk, Aġāz-ı Sülūk, Der-Beyān-ı Merātib-i Işk-ı Mecāzî ve Işk-ı Ḥaḳîḳî ve Işk-ı Muṭlaḳ, Maḳṣūd-ı Kelām Ez-Beyān-ı Mevlid-i ʿUrūcî Ber-Mucib-i Sülūk, Der-Maʿziret-i Naẓm-ı Kelām.*

1.4. NÜSHALARI

Kerîmî'nin İrşâd'ı, mevlid konusunda yapılmış çalışmalardan Neclâ Pekolcay'ın Türkçe Mevlid Metinleri adlı doktora tezinde (1950) müellifi bilinmeyen mevlidler arasında zikredilir. Pekolcay, İrşâd'ın İstanbul kütüphanelerinde bulunan iki nüshasını verirken Hasibe Mazıoğlu, eserin üçüncü nüshasını tanıtır. Pekolcay, bu defa Kerîmî'nin adını da zikrederek İrşad'ın dört nüshası olduğunu ifade eder. Üzeyir Aslan da çalışmasında eserin beşinci nüshasını tespit ederek bu beş nüsha üzerinde edisyon kritik yapar.[20] Kerîmî'nin çalışmamıza esas olan ilgili eserinin daha önce bilinen nüshaları şunlardır: SE, BV, YKS, KF, Aİ. Yaptığımız araştırmalar neticesinde Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda 06 Mil Yz A 2493 demirbaş numarasıyla kayıtlı nüsha (MK)

[20] Aslan, "Fetihten Sonra", s.21.

ile Süleymaniye Kütüphanesi Yazmabağışlar Koleksiyonu'nda 3563/2 demirbaş numarasıyla kayıtlı olan nüsha (SY) tespit edilerek nüsha sayısı yediye çıkarılmıştır. Yedi nüsha aslına en yakın şeklin ortaya çıkarılması amacıyla karşılaştırılarak tenkitli metin ortaya konmuş ve eser; dil bilgisi, anlam bilgisi, söz varlığı açısından incelenmiştir. Bu nüshalar şunlardır:

1.4.1. MİLLİ KÜTÜPHANE YAZMALAR KOLEKSİYONU (MK)

Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda 06 Mil Yz A 2493 demirbaş numarası ile kayıtlı bulunan nüsha, 180x32 - 125x82 mm boyutlarındadır. 23 varaktan oluşmaktadır. Abadî kâğıda harekeli nesih ile yazılmıştır. Ciltsizdir. Beyitleri siyah, söz başları kırmızı, yaprakları rutubet lekelidir. Bölüm sonlarında dairevi şekiller yer alır. Yer yer derkenarlarda birtakım notlar mevcuttur. Nüshanın kim tarafından istinsah edildiği belli değildir.

Nüshanın başı:

Kemālü'l-bed'i bismi'llāhi mevcūd
Ve ḥamdin ḥāmidin bel vehve Maḥmūd

Nüshanın sonu:

Ṣalāt-ıla selām-ı ehl-i esrar
Resūlüñ rūḥına her demde her bār

1.4.2. SÜLEYMANİYE KÜTÜPHANESİ YAZMABAĞIŞLAR KOLEKSİYONU (SY)

3563/2 demirbaş numaralı nüsha, *Kitabü'l-İrşad Mevludü'n-Nebî* adıyla kayıtlıdır. 132x83 - 205x130 boyutlarındadır. Bir mecmuanın içerisindedir ve mecmuanın 12^{b}-31^{b} varakları arasında yer alan metin harekesizdir. Bölüm başlıklarına yer verilmemiş, bunun yerine boşluk bırakılmıştır. Beyitler siyah mürekkeple yazılmıştır. Yer yer dairevi şekiller ve derkenarlarda birtakım notlar yer alır. Yaprakları rutubet lekelidir.

Nüshanın başı:

Kemālü'l-bed'i bismi'llāhi mevcūd
Ve ḥamdin ḥāmidin bel vehve Maḥmūd

Nüshanın sonu:

Ṣalāt-ıla selām iy ehl-i esrar
Resūlüñ rūḥına ṣad demde her bār

1.4.3. SÜLEYMANİYE KÜTÜPHANESİ ESAD EFENDİ KOLEKSİYONU (SE)

3723 yer numarasıyla kayıtlı olan nüsha 201x146 - 151x98 mm boyutlarındadır. Bir mecmuanın 55^{b}-72^{a} varakları arasında yer almaktadır. Beyitler siyah, söz başları kırmızıdır. Bölüm sonlarında dairevi şekiller yer alır. Gerekli görülen yerlerde derkenarlara birtakım notlar yazılmıştır. Harekesiz nesih ile kaleme alınan nüshanın müstensihi Derviş Muhammed adlı biridir.

Nüshanın başı:

Kemālü'l-bed'i bismi'llāhi mevcūd
Ve ḥamdin vaḥidin bel vehve Maḥmūd

Nüshanın sonu:

Ṣalāt-ıla selām iy ehl-i esrar
Resūlüñ rūḥına her demde her bār

1.4.4. BEYAZIT DEVLET KÜTÜPHANESİ VELİYÜDDİN EFENDİ KOLEKSİYONU (BV)

1693 yer numarasıyla kayıtlıdır. 205x145-160x110 mm boyutlarındadır. 24 varaktan oluşmaktadır. Sırtı meşin, üstü ebru kâğıt kaplı mukavva ciltlidir. Harekeli nesih ile yazılmıştır. Beyitler siyah, söz başları kırmızıdır. Bölüm sonlarında dairevi şekiller bulunmaktadır.

Nüshanın başı:

Kemālü'l-bed'i bismi'llāhi mevcūd
Ve ḥamdin ḥāmidin bel hüve Maḥmūd

Nüshanın sonu:

Ṣalāt-ıla selām iy ehl-i esrar
Resūlüñ rūḥına her demde her bār

1.4.5. YAPI KREDİ SERMET ÇİFTER KÜTÜPHANESİ (YKS)

Nesih hatla, 180x135-130x95 mm ölçülerinde, 24 varakta, 15 satırlı, âharlı krem kâğıda yazılmış olan nüsha, 0216 yer numarasıyla ve *Hidâyetü'l- İrşâd fî Ma'rifeti'l- Mebdei ve'l- Me'âd* adıyla kayıtlıdır. Müstensihi Yusuf b. Yakub'dur ve 875 (1470) yılında istinsah edilmiştir. Yakın dönemde yapılmış kırmızı bez cilt içindedir. Beyitler siyahtır, söz başları kırmızı mürekkeple cetvellidir. Vikâye varağında Bursalı Mehmed Tahir'in mührü vardır. Genelde harekesiz yazılmış olmakla birlikte gerekli görülen yerlerde harekelerin kullanıldığı görülür. Yer yer dairevi şekiller ve derkenarlarda birtakım notlar yer almaktadır.

Nüshanın başı:

Kemālü'l-bed'i bismi'llāhi mevcūd
Ve ḥamdin ḥāmidin bel vehve Maḥmūd

Nüshanın sonu:

Ṣalāt-ıla selām iy ehl-i esrar
Resūlüñ rūḥına her demde her bār

1.4.6. KÖPRÜLÜ KÜTÜPHANESİ FAZIL AHMED PAŞA KOLEKSİYONU (KF)

1620/1 yer numarasıyla kayıtlı olan yazma, 170x125 - 120x85 mm ölçülerinde 137 varaklık bir mecmuanın 1^b-21^b varakları arasında yer almaktadır. Üstü ebru kâğıt ile kaplı meşin ciltlidir. Beyitler ta'lik hatla siyah mürekkep kullanılarak kaleme alınmıştır. Yalnızca gerekli görülen yerlerde harekelendirme yapılmıştır. Söz başları kırmızıdır ve harekeli nesihle yazılmıştır. Bölüm sonralarında dairevi şekiller bulunmakta olup gerekli görülen yerlerde derkenarlara çeşitli notlar düşülmüştür.

Nüshanın başı:

Kemālü'l-bed'i bismi'llāhi mevcūd
Ve ḥamdin ḥāmidin bel vehve Maḥmūd

Nüshanın sonu:

İlāhî isterem āl-i ʿabādan
Ki ḳurtara beni tāc u ḳabādan

1.4.7. ANKARA ÜNİVERSİTESİ DTCF KÜTÜPHANESİ İSMAİL SAİB SENCER KOLEKSİYONU (Aİ)

4574 yer numarasıyla kayıtlı olan yazma 18 varaktan oluşmaktadır. 985 (1577) yılında istinsah edilmiştir. Nesih hatla siyah mürekkep kullanılarak kaleme alınmıştır. Söz başları kırmızıdır. Gerekli görülen yerlerde derkenarlara çeşitli notlar düşülmüş olup bölüm sonlarında dairevi şekiller mevcuttur.

Nüshanın başı:

Kemālü'l-bed'i bismi'llāhi mevcūd
Ve ḥamdin ḥāmidin bel velve Maḥmūd

Nüshanın sonu:

Ṣalāt-ıla selām iy ehl-i esrar
Resūlüñ rūḥına her demde her bār

2. DİL VE ÜSLUP ÖZELLİKLERİ

2.1. SÖZ VARLIĞI

Eserde geçen ve dizinde madde başı olarak belirtilen toplam *1315* sözcüğün dillere göre dağılımları ve yüzdelik oranları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

DİL	SAYI	YÜZDELİK ORAN
Türkçe	212	%16,12
Arapça	925	%70,34
Farsça	173	%13,16
Farsça-Arapça	4	%0,30
Farsça-Türkçe	1	%0,08

İrşâd, dil ve üslup özellikleri bakımından dönemin eserleriyle benzerlik gösterir. Eserdeki %16,12 olan Türkçe sözcük oranı, Türkçe söz varlığı bakımından eserin zengin olmadığını göstermektedir. Eserde Eski Anadolu Türkçesi'nin özelliklerinin yanı sıra yoğun bir şekilde Arapça ve Farsça kelime, tamlama ve cümlelere rastlanmaktadır. Söz dizimi ve yapısal unsurların dışında Arapça-nın Türkçeye oranla ağırlığı olduğu görülmektedir. Ayrıca eserde düz ve açık

bir anlatımın yerine sanatkârane bir söyleyiş tercih edilmiştir. *İrşad*'dan seçilen aşağıdaki beyitler ifade edilen durumları ortaya koymaktadır. Birinci beyitte altı çizili olarak verilen kelime ve ek dışında, diğer beyitlerde ise hiç Türkçe unsur bulunmamaktadır:

Çi ʿaynest eyn ki miṣleş nîst zāhir (7)
Çi miṣlî bāşed ū-rā der-mezāhir
Ẕi-esrār-ı ʿaded ger vāḳıf-āyî (129)
Tuvānî yāft derd-i tūrā devāyî
Kelām-ı ḳavlî vü fiʿlî vü eşya
***Anuñ** aḥvāl**idür** mecmūʿ-ı esma (381)*
Ene'l-Ḳur'ān u es-sebʿu'l-meṣānî
Ve rūḥu'r-rūḥa lā-rūḥu'l-evānî (470)

2.2. ARAPÇA UNSURLAR

Dinî bir konunun ele alındığı *İrşâd*'da açık ve anlaşılır bir dil kullanılmasının yanı sıra bazı Arapça unsurlar da (tamlamalar, edatlar ve çokluk biçimleri) yer alır. Bu unsurlar aşağıdaki gibi sıralanabilir:

a. Müellif, Arapça çokluk biçimlerini Türkçe çokluk biçimlerinden ayrı tutmaz, vezin ve uyak gereklerine göre bunlardan birini kullanır:

Kırık çokluk (cem-i mükesser) örnekleri: *aṣḥāb* 'arkadaşlar' (47), *aḥvāl* 'hâller, durumlar' (279), *aḳvāl* 'ifadeler' (316), *ricāl* 'erkekler' (512), *emṣāl* 'örnekler, benzerler' (288)

Düzenli çokluk (cem-i sahih) örnekleri: *maḫlūḳāt* 'yaratılmışlar' (25), *cennāt* 'cennetler' (255), *maḳāmāt* 'makamlar, mertebeler' (421), *muḥîṭāt* 'muhitler, çevreler' (126)

b. Eserde tesniye örneği de mevcuttur:

vālideyn 'ana-baba' (386)

c. Metnimizde bulunan Arapça ön ek/edatlar aşağıdaki gibidir. Bunlar sonraki kelimeye harf-i tarifle de harf-i tarifsiz de bağlanabilir:

beyne : '... arasında, ... nezdinde':
beyne *beyne* (112)

ġayr : '/+dEn başka/, /+(n)In içinde/'; /+(y)A göre/
ġayr (484)

lā : 'yok, değil'
lā*-yezālî* (16)

2.3. FARSÇA UNSURLAR

Arapça unsurların yanı sıra daha önce de belirttiğimiz üzere eserde Farsça özelliklere de rastlanmaktadır. Metnimizde yer alan Farsça unsurların sayısı fazla değildir. Dikkat çeken bazı Farsça unsurlar şunlardır:

a. Farsçada sıfat veya birleşik ad türetme yollarından biri olan izafet kesresini düşürme (fekk-i izafet) hadisesi[21] *İrşâd*'da görülmektedir:

cān şîrîn < cān-ı şîrîn 'tatlı can' (407)

b. Eserde yer alan Farsça ön ek/edatlar Arapçaya nazaran sayıca daha fazladır. Bunlar aşağıdaki gibidir:

be : '/+(y)A/'
be*-gūyem* (399)

bî : '/+sIz/, /+(s)I olmayan/'
bî*-nihāyet* (54), ***bî****-hünerdür* (62),
bî*-şek* (115), ***bî****-gümān* (318),
bî*-dermān* (483)

çü/çün : '/-(y)IncA/, /-dIkI zaman/, /-mAsI üzerine/'
çü *sensin pādişāhlar pādişāhı* (34); *'Adem* ***çün*** *oldı mir'ātı vücūduñ* (186)

[21] bk. F. Kadri Timurtaş, *Osmanlı Türkçesi Grameri: Tarihî Türkiye Türkçesi Araştırmaları III*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1983, s.261.

tā : '/+(y)A değin, /+(y)A kadar/'
tā *bula hidāyet* (11)

hem : '/dA/ (katma)'
hem *ol sırdan-durur pes cümle eşbāḥ* (241)

2.4. FİİLLER

Eserdeki fiillerin neredeyse tamamı Türkçedir. Eserdeki birleşik yapılı fiillere bakıldığında, isim soylu bir sözcük ile yardımcı bir eylemin bir araya gelerek oluşturduğu birleşik fiillerin sayısının çok fazla olduğu görülmektedir. İrşad'daki birleşik fiillerin çoğu bu şekilde oluşturulmuştur. "*et-, ol-, bul-, kıl-, eyle-*" yardımcı fiillerinin önüne gelen isim soylu sözcüklerin neredeyse tamamı Arapça veya Farsça sözcüklerden oluşmaktadır.

dil+***e****-r*[22] (441), *is*+***te****-rem*[23] (492), *ṣaḳ*+***la****-ġıl* < ṣaḳ < * ṣa-[24] (77), *aġ*+***la***+*r* < *aġ/ıġ[25] (449), *ey*+***le****-mişdür* < ed+le-[26] (511), *göz*+***ed****-ür* (449), *ḳo-****y****-up* < ḳo**d-** < *ḳo-[27] (340), *din-****il****-mişdür* (374), *ḳon-****ul****-dı* (84), *bil-****in****-mez* (19), *bul-****ın****-dı* (52), *gös-****ter****-di* < *göz-üt+ger- (116), *gi****r****-elüm* < *kî-r-[28] (144), *yet-****iş****-e* (11)

ṭolmış (21), *virmişdür* (31), *gitmiş* (70), *dimiş* (100), *didim* (494), *işitdüñ* (171), *gösterdi* (116), *bilürsin* (212), *idersin* (231) *bulursın* (368); *olur* (110), *ḳılur* (456), *ḳapılur* (468); *umaruz* (335); *bulurlar* (65), *ṣorarlar* (450), *idiserdür* (294)

22 Tahsin Banguoğlu, *Türkçenin Grameri*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2011, s.205.

23 A. V. Gabain, *Eski Türkçenin Grameri*, çev., Mehmet Akalın, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1950, s.50.

24 Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2007, s.720.

25 Gülensoy, *Türkiye Türkçesi*, s.57.

26 Sir Gerard Clauson, *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*, Londra: Oxford Ünv. Yay., 1972, s.57.

27 Talat Tekin, *Orhon Türkçesi Grameri*, İstanbul: Sanat Kitabevi, 2003, s.94.

28 Tekin, *Orhon Türkçesi*, s.95.

…celāl ider … (27), olupdur … mir'āt (28), … şāhid olmışdur … (29), … ḫalḳ ider … (31), … ḳılduñ ʿināyet (35), … añla … (41), … gülzār eylediler (60), *hidāyet bul-maġa* … (84), … *beşāret bul-* … (119), … fehm eyle … (125), … berk it (133), … bulmışdur kemāli (232), … eyle dermān (333), naẓar ḳıla … (411).

İrşad'da anlamca kaynaşmış birleşik fiillere de sıkça rastlanmaktadır. Bu kalıplaşmış ifadelerde isim konumundaki sözcüklerin de çoğu Arapça veya Farsça kökenlidir.

… *gözüñ aç* … (228), … *cūşa gelmiş* (245), … *āġūşa gelmiş* (245), … *söze gelmiş* (305), … *yüze gelmiş* (305), … *virür niẓāmı* (387), … *ʿāciz ḳalur* … (444), *düşer ġurbetlere* … (448), … *virür cevabı* (451), … *bāḳî ḳalur* … (475), … *dile gelmez* … (524), … *ḥāl bilmez* (524), … *iderse* … *teslîm* (455).

Kurallı birleşik fiillerin *İrşad*'da bir örnek dışında kullanılmadığı görülmektedir:

dip-durur (426)

Türkçenin anlatım zenginliklerinden biri olan, eylemin özne ve nesneye göre şekillenmesi olarak tanımlanabilecek çatı konusunda farklı çatılara sahip örneklere çok rastlanmamaktadır. Eylem ile eylemde anlatılan olaya katılanlar arasındaki ilişkiyi düzenleyen, anlatım gücüne incelik ve zenginlik kazandıran bu gramer kategorisinden yeterince yararlanılmadığı söylenebilir.[29] Beyitlerde yalnızca etken ve edilgen çatılı fiillere rastlanmaktadır. Edilgen çatılı fiiller yüklem görevinde ve isim-fiil, sıfat-fiil, zarf-fiil olarak kullanılmıştır:

Nedür maʿnā-yı mevlid evvel ***añla***
Nedür söz ḳaṣdını cān-ıla ***diñle*** *(86/etken)*
N'ider *bāzārı esrār isteyenler*
N'ider *gülzārı dîdār isteyenler(61/etken)*
Bilinmedi bilinmez *hîç nişanı*
Bulınmadı bulınmaz *hîç mekânı (509/edilgen)*

[29] Eyup Sertaç Ayaz, "Türkiye Türkçesinde Çatı Kavramı", *Turkologıa*, 4/108 (2021), s.27.

Çü ev-ednā ***ḳılınmışdur*** *medarı*
Olur pes mevlidi her şeyde sārî (526/edilgen)
Kināyetden mecāz-ıla ḥaḳîḳat
Çü taṣrîḥ oldı ***açıldı*** *ṭarîḳat (544/edilgen)*
Biri ol vaḥdet-i zāt-ı eḥaddur
Bilinmekden *münezzehdür ṣameddür (98/edilgen, isim-fiil)*
Bu ḥażretlerde ***añlanan*** *merātib*
Saña vāżıḥ gerekdür iy muṣāḥib (142/edilgen, sıfat-fiil)
Cihānda her kişi yād olmaġ içün
Duʿādan ***añılup*** *şād olmaġ içün (69/edilgen, zarf-fiil)*

2.5. TAMLAMALAR

Eserde, Arapça ve Farsça yapılı tamlamalara oranla az sayıda da olsa Türkçe yapılı sıfat ve isim tamlamalarına rastlanmaktadır. Söz konusu tamlamaların da yapısının Türkçe olmasına rağmen tamlamayı oluşturan unsurların genellikle Türkçe olmadığı görülmektedir:

2.5.1. İSİM TAMLAMALARI

*saʿādet taḫtın****uñ*** *sulṭān****ı*** *(15), zātın****uñ*** *şems****i****ne (28), şerîʿat ʿarşın****uñ*** *sulṭān****ı*** *(37), ḥaḳîḳat yolın****uñ*** *bürhān****ı*** *(37), cihān****uñ*** *evvel****i****dür (53), kitāb****uñ*** *ad****ı*** *(84), ʿaḳl****uñ*** *ʿiḳāl****ı****nı (202), ḥaḳ****uñ*** *ʿilm****i****nde esmān****uñ*** *bürūz****ı*** *(310), bular****uñ*** *her bir****i*** *(308), resūl****üñ*** *mevli-d****i****n (315), kelām****uñ*** *ḳıṣṣas****ı****ndan (315), an****uñ*** *mevlid****i****dür (316), vücūd****uñ*** *imtidād****ı****ndan (369), bun****uñ*** *āvāre gönl****i****n (454), maḳām****ı****nda nebîn****üñ*** *(523).*

2.5.2. SIFAT TAMLAMALARI

her *dem (43),* ***ol*** *rūha (54),* ***her*** *sözüñ (65),* ***bir*** *iş (66),* ***ḳurı*** *dilden (71),* ***biş*** *mertebe (94),* ***sālik*** *adam (94),* ***üçünci*** *ḥażret (109),* ***ḳamu*** *ervāḥuñ (221),* ***ne*** *yirden (233),* ***yidi*** *seyyāredür (250),* ***bu*** *mirʾāt-ı mücellā (275),* ***iki*** *muṣḥaf (304),* ***bir*** *ḥāl (352),* ***şol*** *bir velî (432).*

Türkçe, Arapça ve Farsça asıllı zarfların yer aldığı eserde dikkat çeken dil özelliklerden birisi de zarfların sık kullanılmış olmasıdır. Eylemlerden, sıfatlardan, belirteçlerden önce gelerek bunların anlamlarını etkileyen sözcükler olan zarflar; önüne geldikleri sözcüklerin anlamını yer, ölçü, nitelik, zaman ve soru kavramları bakımından etkiler.[30] İsimlerde olduğu gibi fiillerin de tasvir yoluyla anlatımının daha kestirme ve daha açık bir yol olduğu düşüncesinin eserde zarfların kullanımını arttırdığı düşünülebilir:

> *girü* 'tekrar' (18), *nice* 'çok' (58), *evvel* 'önce' (86), *zinhār* 'asla' (90), *nice* 'nasıl' (143), *yeksān* 'birlikte' (251), *hemîn* 'aynı şekilde' (397), *daḫı* 'daha' (439), *hîç* 'hiç' (477), *her dem* 'her zaman' (485), *imdi* 'şimdi' (519), *her bār* 'her defasında' (558).

İrşad'da Türkçe, Arapça ve Farsça edatlara da rastlamak mümkündür. Tespit edilen edatlar şu şekildedir:

2.6. SON ÇEKİM EDATLARI

Son çekim edatları ve görevleri aşağıdaki gibidir:

"dA" (katma)	**:** *mevlidi* ***de*** (SY 26ª/408)
"üzre" (görelik)	**:** *meşāyiḫ aṣlı* ***üzre*** (370)
"gibi" (benzerlik)	**:** *mevlid* ***gibi*** (550), *eşyā* ***gibi*** (249)
"daḫı" (katma)	**:** *ġayba* ***daḫı*** (113), *bir yüzi* ***daḫı*** (439)
"degül" (olumsuzluk)	**:** *fānî* ***degül***+*ler* (254)
"ḳadar" (miktar)	**:** *şol* ***ḳadar*** (13)
"hem" (katma ve karşılaştırma)	**:** ***hem*** *ol sırdan-durur* (241)
"içre" (yön)	**:** *bu āfāḳ* ***içre*** (265)
"ile" (birliktelik, vasıta)	**:** *dil-****ile*** (265), *nefs-****ile*** (106)
/+dEn artuḳ/ (sınırlandırma)	**:** *sitden* ***artuḳ*** (443)

[30] Mehmet Hengirmen, *Türkçe Temel Dilbilgisi*, Ankara: Engin Yayınevi, 1999, s.160.

2.7. BAĞLAMA EDATLARI

Bağlama edatlarının anlam ve görevleri dikkate alınarak aşağıdaki gibi tasnif edilebilir:

İlgi : *ki* (446), *kim* (49)
Açıklama : *ya'ni* (93), *meger* (432)
Çıkarım : *pes* (460)
Benzerlik : *çün* (396)
Şart : *ger* (192), *eger* (455)
Hedef/Sebep : *çü* (34), *çün* (320)
Denkleştirme/Sıralama : *ve* (2), *u* (442)
Zıtlık : *velîkin* (58), *velî* (432)

2.8. ÜNLEM EDATLARI

Eserde aşağıdaki ünlemler yer almaktadır:

yā[31] : ***yā*** *İlāhî* (334)
eyā : ***eyā*** *ma'nî şarābın eyleyen nūş* (337)
zinhār : *bularda vālideyn isteme* ***zinhār*** (386)

2.9. SÖZ SANATLARI

Ṣırāṭ-ı müstaḳîmüñ reh-nümāsı
Gönüller mürġizārınuñ hümāsı (38)

'Doğru yolun rehberi, gönüllerdeki kuş bahçesinin Zümrüdüanka'sı (O'dur).'

Anlatım gücünü arttırmak amacıyla özellikle soyut kavramların yerine somutların kullanılması sık başvurulan sanatlardandır. Bu imkânı sağlayan *istiare* sanatı *İrşad*'da yaygın bir kullanıma sahiptir. Bu anlamda *istiare* sanatında *yol*

[31] Burhan Paçacıoğlu, *VIII. - XVI. Yüzyıllar Arasında Sözcük Dağarcığı*, İstanbul: Kesit Yayınları, 2016, s.87.

imgesi sıkça kullanılmıştır. Benzerlik esasına dayanan bu ödünçlemede hayat, yaşam boyunca özelde bireysel hayatı, genelde toplumsal hayatı düzenleyen, uyulması gereken kurallar *yol*'a benzetilir. Bu beyitte de el-En'âm (6/151-153) suresine *telmihle* 'Allah'a ortak koşmama, anaya babaya iyilik etme, evlâtlarının canına kıymama, her türlü kötülüklerden uzak durma, yetim malına el sürmeme, ölçü ve tartıda adaletli olma' gibi özetlenebilecek görevlere uygun bir yaşam sürme *yol*'a benzetilmiştir. Hz. Muhammed de yolculuk boyunca yol gösteren bir '*rehber*'e ve '*Zümrüdüanka*'ya benzetilmiştir. Dünya da '*kuş bahçesi*'ne benzetilmiştir. Yalnızca kendisine benzetilenlerle kurulan bu istiarelerin tamamı *açık istiare*dir. İkinci dizedeki '*gönüller*' kelimesi benzetme amacı güdülmeden '*insan*'ın yerine kullanılmıştır. Dolayısıyla da burada *mecâz-ı mürsel* sanatına başvurulmuştur.

İlāhî ʿaḳlı ḳıl ġafletden āzād
Ki ʿışḳ-ıla ḳılalum söze bünyād (428)

'Allah'ım, şiirimi aşkla kaleme alabilmem için aklımı (beni) gafletten azat et.'

Bir sözün benzetme amacı güdülmeden çeşitli anlam ilişkileri gözetilerek (parça-bütün, sebep-sonuç, genel-özel…) başka bir sözün yerine kullanılmasına *mecâz-ı mürsel* denir.[32] Burada ikinci dizedeki *söz* kelimesinden kastedilen *şiir*dir. Aynı sanata insan yerine kullanılan akıl kelimesinde de rastlamaktayız.

Bu cünbişden sarāy-ı ʿālem olmış
Sarāy içinde sulṭān Ādem olmış (247)

'Bu hareketlilikten (yaradılıştan) âlem (dünya) oluşmuş, bu sarayın (dünya) içinde de Âdem sultan olmuş.'

Bu beyitte yoğun bir anlatımla sözün etkisini arttırmak amacıyla '*Âdem*' '*sultan*'*a* benzetilerek *teşbîh-i beliğ* sanatına başvurulmuştur. Yine aynı beyitte '*saray*'dan kasıt '*dünya*'dır. Burada da *mecâz-ı mürsel* sanatına başvurulduğunu görmekteyiz.

32 Orhan Kaplan, "Edebî Sanatlar", *Klasik Türk Edebiyatı Temel Bilgiler*, İstanbul: Kesit Yayınları, 2018, s.249-450.

Ḥadîṣinde didi sulṭān-ı isrā
Kī Ḥaḳ ḫalḳ eylemişdür dürr-i beyżā (243)

'İsrâ mucizesinin sahibi (Hz. Muhammed) hadisinde "Allah'ın ilk yarattığı şey dürr-i beyzâdır (akıldır)." demiştir.'

Bu beyitte bir düşüncenin anlatımı için herkes tarafından bilinen bir efsaneye, peygamber kıssasına, ayet veya hadise işaret etme sanatı olan *telmihe* ve ayet veya hadisin tamamını veya bir kısmını kullanma sanatı olan *iktibâsa* başvurulmuştur.[33] Resûl-i Ekrem'in bir gece Mescid-i Harâm'dan Mescid-i Aksâ'ya yaptığı yolculuğa isrâ denilmiştir.[34] Beyitte hem isrâ olayına *telmih* yapılmış ve 'Allah'ın ilk yarattığı şey akıldır.'[35] hadisi *iktibâs* edilmiştir. Akıl beyaz inciye (dürr-i beyzâ) benzetilmiş ancak sadece kendisine benzetilen kullanılmıştır. Dolayısıyla burada da *açık istiare* sanatına başvurulmuştur.

1	2	3	4
Ezel	*keṯretde*	*vaḥdet*	*ḳāhir olmaḳ*
Ebed	*vaḥdetde*	*keṯret*	*ẓāhir olmaḳ*

Mefā'îlün Mefā'îlün Fe'ūlün (83)

'Ezelde vahdet sırrı baskındı (vahdetin içinde kesret yok olmuştu), ebedde vahdet kesrete dönüştü.'

Bu beyitte, dizeler arası dikey ilişkiler anlam karşıtlığına dayanmaktadır. Dikey eksenden bakıldığında 1. *ezel* 'öncesiz' / *ebed* 'sonsuz', 2. *kesret* 'çokluk' / *vaḥdet* 'birlik', 3. *vaḥdet* / *kesret*, 4. *ḳāhir olmaḳ* 'yok olmak', *ẓāhir olmaḳ* 'var olmak' kelimeleri dizeler arasında karşıt anlamlı *söz simetrisi* oluşturmaktadır[36]. İlgili

[33] Kaplan, "Edebî Sanatlar", 278-282.

[34] TDV İslâm Ansiklopedisi '*Mi'rac*' maddesi, müellifi: Salih Sabri Yavuz, erişim tarihi: 11.09.2022, https://islamansiklopedisi.org.tr/mirac

[35] Raşit Çavuşoğlu, "Şâh Velî Ayıntâbî'nin "Gelsün" Redifli Kasidesi ve Tahlili: Yedi Hadisin Manzum Şerhi", *Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi*, Yûnus Emre'den Mehmed Âkif'e Şiir Özel Sayısı, Aralık (2021), s. 160.

[36] Volkan Karagözlü, "Simetri ve Edebiyat: Klasik Türk Edebiyatında Simetrinin Görünümleri", *Turkish Studies*, 10/8 Spring (2015), p. 1492.

kelimeler arasında *tezat* sanatı söz konusudur. Yapıların tekrar edilmesiyle oluşan ve söz sanatlarıyla kendini gösteren *paralellikler*; anlamı pekiştirdiği gibi aynı söyleyiş kalıbının arka arkaya tekrarı da beyte hoş bir ahenk, etkileyici bir ritim ve bellekte kalıcılık sağlar.[37] Bu bağlamda "*kesretde vaḥdet / vaḥdetde kesret*" kullanımı ile dizilişte yapılan bir değişiklikle sözün etkisini arttıran bir unsur olan *akis* sanatına başvurulduğu görülür. Vezinden dolayı beyitteki kelime ve hece sayıları eşittir. Redif, kafiye ve aynen kullanılan kelimeler aliterasyonu sağlamış, böylelikle sözü aynı vezinde ve kafiyede öğelerle süslemek anlamına gelen ***tarsî*** sanatına da başvurulmuştur. Böylelikle beyitteki ses uyumu arttırılarak söze estetik bir değer kazandırılmıştır.[38]

Beşer olmaz ḫaṭāsuz bu cihanda
Kerîm olmaz ʿaṭāsuz her zamanda (68)

'Bu dünyada insan hatasız olmaz, büyüğünden görmeyen asla cömert olmaz.'

Bu beyitte bir düşünceyi atasözü veya hikmetli bir sözle ifade etme sanatı olan *irsâl-i mesel*'e rastlanmaktadır.[39] Birinci mısrada 'İnsan ne kadar dikkat ederse etsin yanılır, hata yapar.' anlamındaki '*Hatasız kul olmaz.*' atasözüne yer verilmiştir. Vezin zorlaması nedeniyle şiir diline dönüştürülürken atasözlerinde bazı değişikliklerin olabileceğini de burada görmekteyiz. Dede Korkut Kitabı'nda '*… kız anadan görmeyince öğüt almaz, oğul atadan görmeyince sufra çekmez (ziyafet vermez/cömert olmaz) …*'[40] şeklinde geçen atasözü, ikinci dizede '*Büyüğünden görmeyen asla cömert olmaz.*' şeklindeki yakın bir anlatımla yer almıştır. Dolaysıyla burada da *irsâl-i mesel* sanatına başvurulduğunu söyleyebiliriz.

37 Cem Dilçin, "Divan Şiirindeki Paralel ve Ortak Söz Yapılarından Metin Eleştirisinde Yararlanma", *Türkoloji Dergisi*, 1/XIII (2000), s.34.

38 bk. TDV İslâm Ansiklopedisi 'Tarsî' maddesi, müellifi: İsmail Durmuş, erişim tarihi: 11.09.2022, https://islamansiklopedisi.org.tr/tarsi

39 Kaplan, "Edebî Sanatlar", 275.

40 Muharrem Ergin, *Dede Korkut Kitabı 1*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2011, s.74.

Çü ḳulaḳ ʿāşıḳ olur gözden öñdin
Sözi didüñ yüzi görmezden öñdin (427)

'Yüzünü görmeden önce şiiri söylediğin için gözden önce kulak âşık oldu.'

Bu beyitte yüz-göz-kulak kelimeleri parça-bütün ilişkisi kurularak insanın yerine kullanılmıştır. Yine söz kelimesi genel-özel ilişkisi kullanılarak şiir yerine kullanılmıştır. Burada *mecâz-ı mürsel* sanatına başvurulduğunu görmekteyiz. İnsana ait özelliklerin insan dışı varlıklar için kullanılması olan *teşhis* sanatına da göz ve kulağın âşık olması ifadesinde rastlamaktayız.[41] Aralarında anlamca bir uygunluk, ilgi bulunan iki veya daha çok kelimenin birlikte kullanılması ile oluşan *tenâsüp* sanatı beyitte göz-görmek, kulak, -söz-demek, yüz sözcükleriyle oluşturulmuştur.[42]

İşidüñ iş idüñ sırr-ı ḫayāli
Żiyā-yı muṭlaḳ ol baḥrüñ miṣāli (273)

'Hayalin sırrını işitmeyi kendinize iş edinin, (O) deniz misali tek ışıktır.'

Bu beyitte anlamları farklı, yazılış ve söylenişleri aynı veya benzer olan iki kelimenin bir mısra veya beyitte birlikte kullanılmasıyla oluşan *cinas* sanatına rastlanmaktadır.[43] İlk mısradaki '*işidüñ*' ve '*iş idüñ*' kelimelerinden oluşan *mürekkeb cinas* vardır. Şairin bu iki sözcüğü aynı mısrada yan yana kullanmış olması hem anlama hem de ahenge katkı sağlayarak anlatımın etkisini attırmıştır.

SONUÇ

İrşâd, Kerîmî tarafından kaleme alınmış, Hz. Muhammed'in manevi doğumunu anlatan Türkçe manzum bir mevliddir. Şu ana kadar tespit edilebilen yedi nüshası bulunan eser, İstanbul'un fethinden sonra yazılan ilk Türkçe manevi mevlid olma özelliğini taşır. Hz. Muhammed'in doğumu ilahi mertebelere

41 Kaplan, "Edebî Sanatlar", 247.
42 Kaplan, "Edebî Sanatlar", 264.
43 Kaplan, "Edebî Sanatlar", 297.

dayandırılmış ve hazarât-ı hamsa göre izah edilmiştir. Kerîmî'nin derin tasavvuf bilgisi beyitlerde müşahede edilmektedir. Kerîmî, manevi mevlid türünün ilk örneğini vermiş olmasına rağmen *İrşâd*, Süleyman Çelebi'nin *Vesîletü'n-Necât*'ı kadar şöhret bulamamıştır. Bunun gerekçesi eserdeki Türkçe söz varlığının yetersiz oluşu ve *İrşâd*'ın *Vesîletü'n-Necât* gibi bir sehl-i mümteni örneği olmayışı olarak değerlendirilebilir.

Sözlükte *"doğru / hak yolda olmak"* anlamındaki *'rüşd'* kökünden türeyen '*irşâd'*, "*doğru yolu göstermek, yönlendirmek*" anlamına gelmektedir.[44] Kerîmî eserine *'İrşâd'* adını vererek, eserinin işlevini kavramsallaştırıp tek kelimeyle özetlemiştir. Eserde *mecâz-ı mürsel, istiare, telmih, teşbîh-i beliğ, iktibâs, tezat, akis,* ***tarsî***, *irsâl-i mesel, tenâsüp, teşhis ve cinas* gibi söz ve anlam sanatlarına ve kafiyenin bütün çeşitlerine başvurularak eserin estetik değeri arttırılmış, anlama ve ahenge katkı sağlanmıştır.

Eserde Türkçenin anlatım zenginliklerinden biri olan çatı konusunda fazla bir çeşitliliğe rastlanmamıştır. Eylem ile eylemde anlatılan olaya katılanlar arasındaki ilişkiyi düzenleyen, anlatım gücüne incelik ve zenginlik kazandıran bu gramer kategorisinden yeterince yararlanılmadığı söylenebilir. Eserde yalnızca etken ve edilgen çatılı fiillere rastlanmaktadır.

Vezin uygulamasında oldukça başarılı olan Kerîmî'nin aynı başarıyı Türkçe kelime kullanımında gösterdiğini söyleyemeyiz. Söz dizimi ve yapısal unsurların dışında Arapça Türkçeye oranla ağırlığı görülmektedir. Farsça söz varlığı da neredeyse Türkçe ile eşittir. Yardımcı eylemle kurulan ve anlamca kaynaşmış birleşik fiiller eserde çok kullanılmıştır. Bu, müellifin halk söyleyişine yaklaşma çabası olarak değerlendirilebilir. Ancak bu yapıların da neredeyse tamamında isim unsuru Türkçe değildir.

Eserin içerdiği Arapça ve Farsça gibi morfolojik unsurlar dikkat çekicidir. Arapça düzenli çokluk (cem-i sahih) ve kırık çokluk (cem-i mükesser) örnekleri,

[44] Serdar Mutçalı, *Arapça-Türkçe Sözlük*, İstanbul: Dağarcık Yayınları, 1995, s.323.

"eyn" tesniye ekinin kullanımı, müennes (dişil) sözcüklere yer verilmesi, Arapça tamlamalar, Arapça ön ek ve edatlar, zamirler, çekimli fiil şekilleri; Farsça ön ek ve edatlar, Farsça izafet kesresi ve sayılar eserde rastladığımız önemli dil hususiyetlerindendir. Buradan da Kerîmî'nin ilgili iki dili ileri seviyede bildiğini söyleyebiliriz.

KAYNAKÇA / REFERENCES

Alyılmaz, Semra, "Mevlid ve Türk Edebiyatında Mevlid Türü". *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*. 13 (1999): 195-202.

Aslan, Üzeyir, "Fetihten Sonra Yazılmış Türkçe İlk Mevlid-i Manevî: Kerîmî'nin İrşâd'ı". *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. 2 (2009): 19-80.

Ayaz, Eyup Sertaç, "Türkiye Türkçesinde Çatı Kavramı". *Turkologıa*. 4/108 (2021): 25-40.

Ayaz, Eyup Sertaç, *Hazâ Hüccetü'l-Bürhân (Giriş-İnceleme-Metin-Dizin)*. Erzurum: Fenomen Yayıncılık, 2020.

Bakırcı, Selami, *Mevlid Doğuşu ve Gelişmesi*. Erzurum: Akademik Araştırmalar Yay., 2002.

Banguoğlu, Tahsin, *Türkçenin Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2011.

Baştürk, Şükrü, "Gönenli Yahya b. Bahşî'nin Mevlid'i ve Söz Varlığı Üzerine". *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*. 7/3 (2018): 1500-1537.

Çağmar, M. Edip, *Edebi Açıdan Arapça Mevlidler*. Ankara: İlahiyat Yay., 2004.

Çavuşoğlu, Raşit, "Şâh Velî Ayıntâbî'nin "Gelsün" Redifli Kasidesi ve Tahlili: Yedi Hadisin Manzum Şerhi". *Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi*. Yûnus Emre'den Mehmed Âkif'e Şiir Özel Sayısı. Aralık (2021): 154-178.

Çelik, İsa, "Tasavvufi Gelenekte Hazarât-ı Hams veya Tenezzülât-ı Seb'a Anlayışı". *Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi*. 10 (2003): 159-184.

Dilçin, Cem, "Divan Şiirindeki Paralel ve Ortak Söz Yapılarından Metin Eleştirisinde Yararlanma". *Türkoloji Dergisi*. 1/XIII (2000): 33-66.

Dilçin, Cem, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1997.

Edirneli Nazmî, *Mecma'u'n-Nezâ'ir.* haz., M. Fatih Köksal, Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2017, Erişim: 24 Ocak 2022, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56057,mecmaun-nezair-edirneli-nazmi-pdf.pdf?0.

Ergin, Muharrem, *Dede Korkut Kitabı 1*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2011.

Gabain, A. V., *Eski Türkçenin Grameri*. çev., Mehmet Akalın. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1950.

Gülensoy, Tuncer, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2007.

Hengirmen, Mehmet, *Türkçe Temel Dilbilgisi*. Ankara: Engin Yayınevi, 1999.

İpekten, Halûk, *Eski Türk Edebiyatı: Nazım Şekilleri ve Aruz*. İstanbul: Dergâh Yayınları, 1994.

Kaplan, Orhan, "Edebî Sanatlar", *Klasik Türk Edebiyatı Temel Bilgiler*. İstanbul: Kesit Yayınları, 2018: 235-317.

Karagözlü, Volkan, "Simetri ve Edebiyat: Klasik Türk Edebiyatında Simetrinin Görünümleri". *Turkish Studies*. 10/8 Spring (2015): 1479-1502.

Köksal, M. Fatih, "Metin Tamiri (Usul ve Esaslar, Uygulamalar ve Bazı Teklifler)". *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 1 (2008): 169-190.

Latîfî, *Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabsıratü'n-Nuzamâ*. haz., Rıdvan Canım, Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2018.

Mazıoğlu, Hasibe, "Türk Edebiyatında Mevlid Yazan Şairler". *AÜ DTCF Türkoloji Dergisi*. 1 (1974): 31-62.

Mutçalı, Serdar, *Arapça - Türkçe Sözlük*. İstanbul: Dağarcık Yayınları, 1995.

Ögke, Ahmet, "Varlık Meselesi", *Tasavvuf El Kitabı*. Editör: Kadir Özköse, Ankara: Grafiker Yayınları, 2018: 468-474.

Ömer b. Mezîd, *Mecmûatü'n-Nezâir.* haz., Mustafa Canpolat, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1982.

Paçacıoğlu, Burhan, *VIII. – XVI. Yüzyıllar Arasında Sözcük Dağarcığı*. İstanbul: Kesit Yayınları, 2016.

Pekolcay, Necla, *İslami Türk Edebiyatı (Giriş)*. İstanbul: Dergâh Yayınları, 1981.

Pekolcay, Necla, *Türkçe Mevlid Metinleri*. Türkiyat Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 1950.

Pervâne b. Abdullah, *Pervâne Bey Mecmuası.* haz., Kamil Ali Gıynaş, Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2017, Erişim: 24 Ocak 2022, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55832, pervane-bey-mecmuasi-pdf.pdf?0.

Sehî Beg, *Heşt Bihişt.* haz., Halûk İpekten vd., Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2017.

Sir Gerard Clauson, *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*. Londra: Oxford Ünv. Yay., 1972.

Süleyman Çelebi, *Mevlid*. haz., Necla Pekolcay, İstanbul: Dergah Yay., 1980.

TDV İslâm Ansiklopedisi '*Mi'rac*' maddesi, müellifi: Salih Sabri Yavuz, erişim tarihi: 11.09.2022, https://islamansiklopedisi.org.tr/mirac

TDV İslâm Ansiklopedisi '*Tarsî*' maddesi, müellifi: İsmail Durmuş, erişim tarihi: 11.09.2022, https://islamansiklopedisi.org.tr/tarsi

Tekin, Talat, *Orhon Türkçesi Grameri*. İstanbul: Sanat Kitabevi, 2003.

Timurtaş, F. Kadri, *Osmanlı Türkçesi Grameri: Tarihî Türkiye Türkçesi Araştırmaları III*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1983.

DOÇ. DR. EYUP SERTAÇ AYAZ

Kafkas Üniversitesi | ayazsertac[at]gmail.com | ORCID: 0000-0002-0461-5665

Doç. Dr. Eyup Sertaç Ayaz; lisans öğrenimini Fırat Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde 1999-2003 yılları arasında tamamlamıştır. Fırat Üniversitesinde Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği alanında tezsiz yüksek lisans programını 2004 yılında bitiren Ayaz; yüksek lisans programını Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yeni Türk Dili Anabilim Dalında *"Eş Anlamlılığın Bilimsel Temelleri ve Türkiye Türkçesi ile Azerbaycan Türkçesindeki Eş Anlamlıların Karşılaştırılması"* başlıklı teziyle 2011 yılında; doktora programını da Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili Anabilim Dalında *"Muhammed bin Abbas Manzûme-i Ferâ'iz Giriş-İnceleme-Metin-Dizin"* başlıklı teziyle 2016 yılında tamamlamıştır. 2022 yılında doçentlik unvanı alan Ayaz; Kafkas Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Eski Türk Dili Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak görevini yürütmektedir.

ASSOC. PROF. EYUP SERTAÇ AYAZ

Kafkas University | ayazsertac[at]gmail.com | ORCID: 0000-0002-0461-5665

Assoc. Prof. Eyup Sertac Ayaz completed his undergraduate education at Fırat University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Turkish Language and Literature between 1999-2003. Ayaz completed his master's degree program in Turkish Language and Literature Teaching at Fırat University in 2004. In 2011, he completed his master's program at Kafkas University, Institute of Social Sciences, Department of New Turkish Language with his thesis titled "Scientific Foundations of Synonyms and Comparison of Synonyms in Turkey Turkish and Azerbaijan Turkish". He completed his doctorate program at Atatürk University, Institute of Social Sciences, Department of Turkish Language in 2016 with his thesis titled "Muhammed bin Abbas Manzûme-i Ferâ'iz Introduction-Examination-Text-Index". Ayaz, who received the title of associate professor in 2022; is an academician at Kafkas University in Faculty of Arts and Sciences, Department of Turkish Language and Literature, Department of Old Turkish Language.

MURAT ÖZANGİR

Kafkas Üniversitesi | mr.ozangir[at]gmail.com | ORCID: 0000-0002-0819-7843

Murat Özangir; lisans öğrenimini Kafkas Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde 2015-2019 yılları arasında tamamlamıştır. 2019 yılında Kafkas Üniversitesi Dede Korkut Eğitim Fakültesi Pedagojik Formasyon Eğitim Programı'nı tamamlamıştır. Yüksek lisans programını Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eski Türk Dili Anabilim Dalında "Kerimi Çelebi İrşād (Giriş-İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)" başlıklı teziyle 2022 yılında tamamlamıştır. Kars Selim Anadolu Lisesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak görevini sürdürmektedir.

MURAT ÖZANGİR

Kafkas University | mr.ozangir[at]gmail.com | ORCID: 0000-0002-0819-7843

Murat Özangir; completed his undergraduate education at Kafkas University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Turkish Language and Literature between 2015-2019. Özangir, completed Kafkas University Dede Korkut Faculty of Education Pedagogical Formation Education Program in 2019. In 2022, he completed his master's program at Kafkas University, Institute of Social Sciences, Department of Old Turkish Language with his thesis titled "Kerîmî Çelebi İrşâd (Introduction-Analysis-Critical Text-Index)". He continues his duty as a Turkish Language and Literature teacher at Kars Selim Anatolian High School.